

EENE PROCLAMATIE VAN SIR THOMAS
STAMFORD RAFFLES AAN DE MARGAHOOFDEN
DER LAMPONGSCHE DISTRIKTEN.

MEDEGEDEELD

DOOR

C. A. H. KÜHR.

Onder de nagelaten papieren van den Heer A. L. A. H. Nagel, gewezen Assistent-Resident van Menteradoe (Borneo's westkust) vond ik eene proclamatie van den Britschen Luitenant-Gouverneur Sir Thomas Stamford Raffles aan de Margahoofden der Lampongsche distrikten. Zij draagt de dagteekening Buitenzorg 26 Februari 1812 en bevat in substantie de mededeeling aan de hoofden van den overgang der Oost-Indische bezittingen in handen der Engelschen, alsmede de uitnoodiging om het Engelsche bestuur te vertegenwoordigen.

Het afschrift, door genoemden ambtenaar op den 18 October te Telok Betoeng voor „copy conform“ geteekend, blijkt volgens zijne eigenhandig daarop gestelde kanteekening afkomstig te zijn van een origineel, „berustende bij Radèn Tinggie van „Radja Bassa, zoon van den in 1856 verbannen Pangéran „Singa Branta.“ „Deze Pangéran Singa Branta was Margahoofd van Radja Bassa (afdeeling IV Marga's van de Residentie „Lampongsche distrikten) en was even als Radèn Intan II, „† in 1856, in opstand tegen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.“

Of wij met deze proclamatie wel op historischen bodem staan? Haar inhoud stemt overeen met een bericht, dat wij uit eene vertrouwbare bron bezitten.

Die bron is de heer J. C. H. Köhler, de generaal-majoor, die als kommandant der eerste Atjehsche expeditie den heldendood stierf. Van zijne hand vindt men in het Tijdschrift van

Nederlandsch-Indië, nieuwe serie, 3^e jaargang, 2^e deel, eene bijdrage tot de kennis van de Lampongs, waarin hij, als kapitein, civiel- en militair gezaghebber in dat gewest, „in een eenvoudigen, onopgesmukten vorm” — zegt de redactie — vele tot dusverre onbekende bijzonderheden vermeldt omtrent den staatkundigen toestand der Lampongs en de pogingen tot 1853 aangewend om die streken onder Nederlandsch gezag te pacificeeren. In die bijdrage lezen we het volgende: „Gedurende het Engelsche tusschenbestuur richtte de Luitenant Gouverneur-Generaal Raffles aan de hoofden der Lampongs een geschrift of proclamatie, gedagteekend van Buitenzorg in het „land van Batavia, den 26 Februari 1812, waarbij hij hun „te kennen gaf de verandering, welke in het bestuur op Java „had plaats gegrepen, en hun uitnoodigde om het Engelsche „bestuur te vertegenwoordigen.” In eene noot werd verder melding gemaakt van de omstandigheid, dat die proclamatie nog in het bezit was van den Pangéran Singabranta, hoofd van de Marga Radja Bassa.

Deze laatste mededeeling moge in strijd zijn met die betrekkelijk de herkomst hierboven vermeld; doch men neme in aanmerking dat de mededeelingen van den Heer Köhler slechts loopen tot 1853. De Heer Nagel echter diende eerst sedert 1859 als kontroleur in het gewest, onder geregeld bestuur gekomen, nadat het drie jaren te voren door eene expeditie onder bevel van den kolonel Waleson voor goed was ten onder gebracht en de Pangéran Singa Branta, met andere hoofdmuteelingen verbannen, als Margahoofd van Radja Bassa door zijn zoon Radèn Tinggie was vervangen.

Veel aandacht wijdt de schrijver der bijdrage, naar we boven zagen, aan het staatsstuk niet. Zeer in 't voorbijgaan maakt hij melding van het bestaan van het document en deelt er nauwelijks den inhoud van mede. Wij echter vinden in dien inhoud aanleiding om langer stil te staan bij de beschouwing van een geschrift, afkomstig van een man, die in zijn streven om de belangen van zijn vaderland te bevorderen, zich tot onbillijke, ja verraderlijke handelingen tegen ons, Nederlanders, liet verleiden. Ook ditmaal, waar hij ons den Lampongers als tyrannen afmaalde, verloochende hij zich niet. Wij geven derhalve hieronder den Maleischen tekst, zooals hij van den Heer Nagel tot ons is gekomen.